

บทที่ ๓

วิชาเหมือนสินค้า

บางวันชาลียากไปโรงเรียน แต่บางวันเขาก็อยากอยู่บ้าน บางครั้งชาลีสู้สึกว่าที่บ้านน่าอยู่กว่าที่โรงเรียนเป็นไหนๆ ที่บ้านมีเกมคอมพิวเตอร์ให้เล่น มีขนมอร่อยๆ ที่แม่เตรียมไว้ให้กิน แต่ที่โรงเรียนของชาลีสมีแต่เรียนหนังสือและต้องทำแบบฝึกหัดแถมยังมีการบ้านต้องกลับมาทำอีกด้วย

บางครั้งชาลีไม่อยากทำการบ้าน การบ้านทำให้เขาไม่มีความสุข ไม่เหมือนเล่นเกมคอมพิวเตอร์ หลายวันแล้วที่เขาไม่ได้เล่นเกม ชาลีสู้สึกว่าหากไม่ได้เล่นเกมคอมพิวเตอร์ ก็เหมือนกับขาดบางสิ่งบางอย่างไป

“เด็กๆ ควรจะได้เล่นเกมบ้าง” ชาลีสึกคิด “เล่นเกมสนุกกว่าเรียนหนังสือ เด็กๆ เขาเล่นเกมกันทั้งนั้น” ชาลีเดินไปเปิดคอมพิวเตอร์ เข้าเว็บไซต์ที่ชอบเข้าไปเล่น

“สวัสดีค่ะชาลี” ทันทีที่เว็บไซต์เปิดขึ้น ชาลียก็ได้ยินเสียงทักทายที่คุ้นหู

ชาลีหัวเสีย เมื่อเห็นเด็กชายผมแกละหน้าทะเล้น แทนที่จะเป็นเกมที่เขาอยากเล่น

“เข้ามาได้อย่างไร” เขาถามอย่างแปลกใจ “ฉันไม่ได้ตั้งใจจะมาหาเธอสักหน่อย”

“แต่เธอก็เข้ามาแล้ว” ผมแกละหัวเราะ “เธอคงคิดถึงฉันใช่ไหมล่ะ
คงอยากมาท่องโลกวรรณคดีกับฉันอีกจริงไหม”

“ไม่ ตอนนี้ฉันอยากจะเล่นเกมเท่านั้น” ชาลีรู้สึกหงุดหงิดที่ถูก
ขัดจังหวะ

เด็กชายผมแกละไม่ต่อล้อต่อเถียง แต่ท่องคำประพันธ์ให้ฟังแทน

วิชาเหมือนสินค้ำ อันมีค่าอยู่เมืองไกล
ต้องยากลำบากไป จึงจะได้สินค้ำมา

เสียงของเด็กชายผู้มาจากโลกวรรณคดีดังเจื้อยแจ้ว ชาลีแกล้งทำ
เป็นหูทวนลม เขายังนั่งเฉยอยู่ กระทั่งผมแกละว่าต่อไปอีก

จงตั้งเอากายเจ้า เป็นสำเภาอันโสภာ
ความเพียรเป็นโยธา แขนซ้ายขวาเป็นเสาใบ

เด็กชายนักเล่นเกมคอมพิวเตอร์เงยหน้าขึ้นมาจ้องจอคอมพิวเตอร์
อีกครั้ง คราวนี้เขาเห็นเพื่อนจากโลกวรรณคดี ส่งยิ้มอ่อนโยนมาให้ ชาลี
ยิ้มตอบ ท่าทางแจ่มใสขึ้นกว่าเดิม

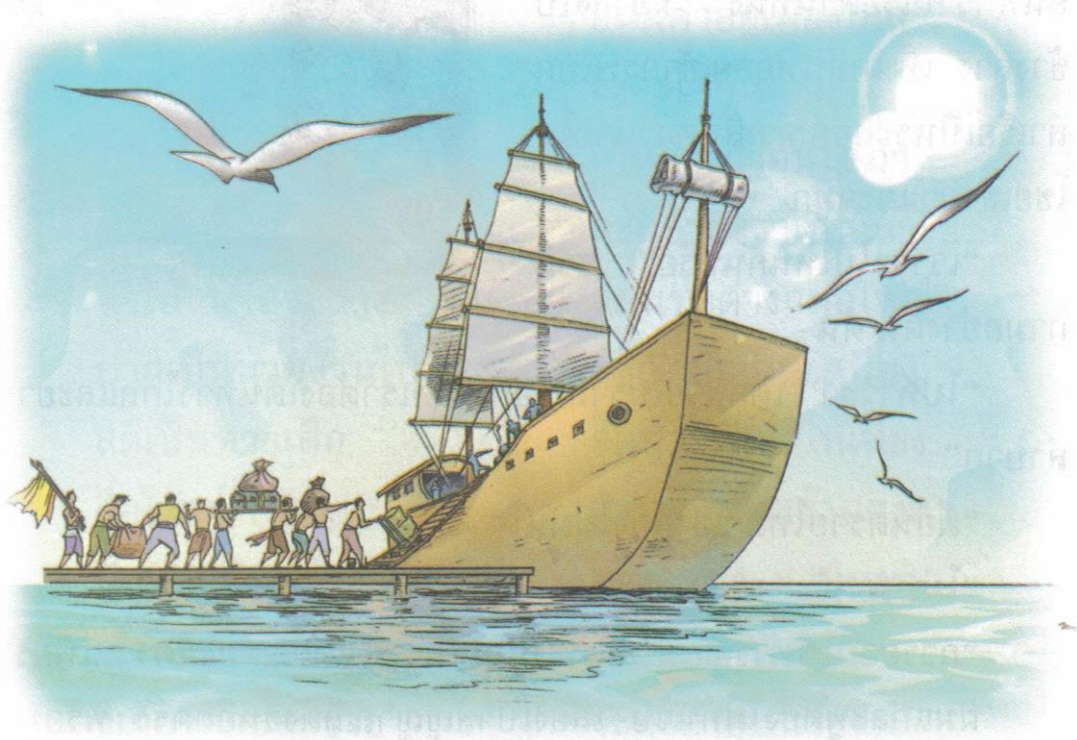
“เธอท่องอะไรให้ฉันฟังอีกล่ะ ผมแกละ” เขาถาม “ฉันไม่เคยได้ยิน
มาก่อน มาจากหนังสืออะไรหรือ”

“จากหนังสือแบบเรียนภาษาไทยสมัยก่อน เขาให้นักเรียนท่องเป็น
บทอาขยาน ฉันก็เคยท่องจนจำได้” ผมแกละชี้แจง

“เธอสอนให้ฉันท่องบ้างสิ” ชาลีพูด เขาลืมเรื่องเกมคอมพิวเตอร์ไป
ชั่วขณะ

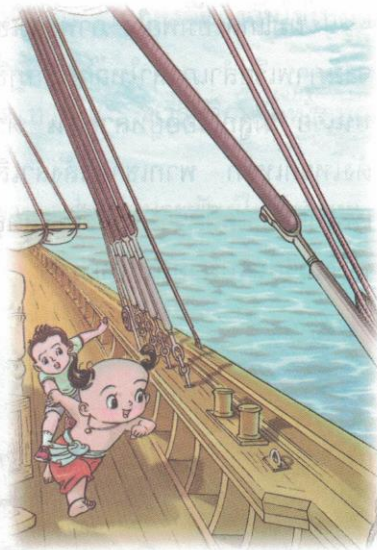
ผมแกละยิ้มพอใจ ภาพของเขาหายไปจากจอคอมพิวเตอร์อีกครั้ง ก่อนจะมีภาพเรือสำเภาลำใหญ่ปรากฏขึ้นมาแทน เรือลำนั้นกางใบระยองระยางบนเรือ มีลูกเรืออยู่หลายคน ต่างคนต่างช่วยกันทำงาน เสียงทุ้ตะโกนดังโหวกเหวก พวกเขากำลังลำเลียงสินค้าขึ้นบนเรือ มองออกไปรอบๆ เห็นท้องทะเลสีครามกว้างไกลสุดลูกหูลูกตา นกนางนวลฝูงใหญ่บินร่อนฉวัดเฉวียนไปมาอยู่บนท้องฟ้า

ซาลีตื่นตื่นอย่างบอกไม่ถูก อีกครั้งหนึ่งที่เด็กชายรู้สึกราวกับว่าหลุดเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์นั้นจริงๆ เขาเห็นเด็กชายผมแกละเล่นอยู่บนเรืออย่างสนุกสนาน แต่คราวนี้เขาไม่ได้เอาม้าก้านกล้วยมาด้วย

“ขึ้นมาสิ ซาลี” ผมแกละยื่นหน้ามาตะโกนเรียก “เรือกำลังจะออกจากท่า เราจะออกเดินทางไกลกันแล้ว”

เสียงเป่าสัญญาณดังมาจากเรือลำใหญ่ ส่งเสียงเตือนว่าเรือกำลังจะออกจากท่า ลูกเรือกำลังช่วยกันถอนสมอและกางใบเรือ ชาลีกระโดดตัวลอยขึ้นไปบนเรือลำนั้น ผมแกะและรีบวิ่งเข้ามาจูงแขนของเขาออกไปยืนที่กราบเรือด้านหนึ่ง มองลงไปข้างล่าง เห็นคลื่นทยอยเข้ากระแทกลำเรือเป็นระลอกๆ กลิ่นควาน้ำเค็มโชนเข้ามาแตะจมูก

“เราจะไปไหนกันหรือ” ชาลีถามอย่างตื่นเต็น

“ไปหาวิชา” เด็กชายโบราณบอก “แต่เราต้องเดินทางไกลและยากลำบาก”

“มีอันตรายไหม” ชาลียังไม่มั่นใจ

“ไม่หรอกจ๊ะ” ผมแกะพูด

“การออกไปหาวิชาไม่ใช่สิ่งที่เป็นอันตราย แต่เราต้องมีความเพียร” ผมแกะพูดยังไม่ทันจบ เสียงเป่าสัญญาณก็ดังขึ้นอีกครั้ง พร้อมกับ

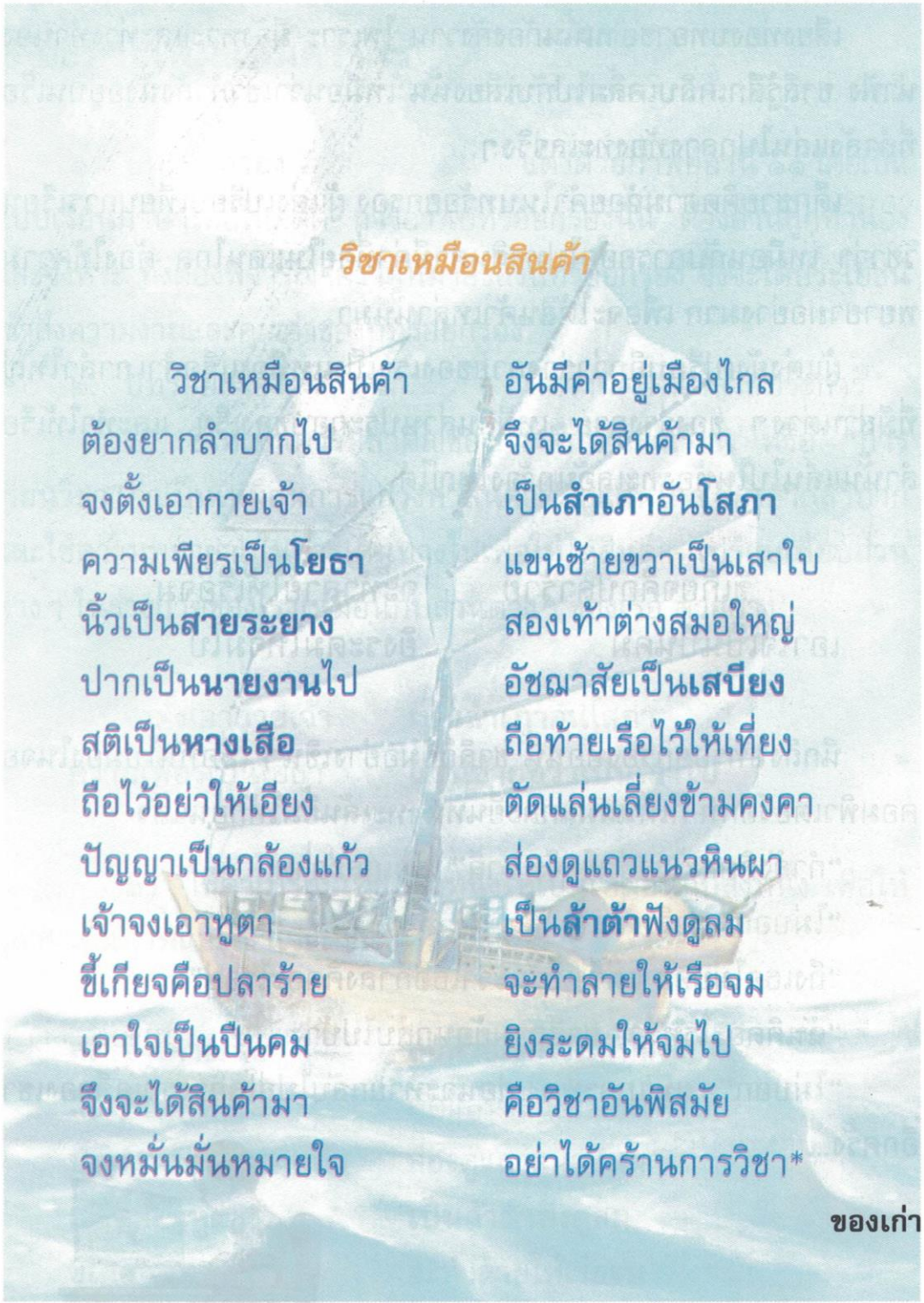
“เธอได้ยินอะไรไหม” เด็กชายผมแกะหันมาถาม

“ไม่” ชาลีบอก

“ลองตั้งใจฟังสิ หากเธอตั้งใจก็จะได้ยินเสียงนั้น”

ชาลีทำตามที่เพื่อนจากโลกวรรณคดีบอก และแล้วเขารู้สึกคล้ายกับว่า ได้ยินเสียงใครบางคนกำลังท่องบทร้อยกรองดังมาจากที่ไกลๆ

วิชาเหมือนสินค้า

วิชาเหมือนสินค้า
ต้องยากลำบากไป
จงตั้งเอากายเจ้า
ความเพียรเป็นโยธา
นิ้วเป็นสายระยาง
ปากเป็นนายงานไป
สติเป็นหางเสือ
ถือไว้อย่าให้เอียง
ปัญญาเป็นกล้องแก้ว
เจ้าจงเอาหุตา
ชี้เกียดคือปลาร้าย
เอาใจเป็นปืนคม
จึงจะได้สินค้ำมา
จงหมั่นมั่นหมายใจ

อันมีค่าอยู่เมืองไกล
จึงจะได้สินค้ำมา
เป็นลำเภอนันโสภา
แขนซ้ายขวาเป็นเสาใบ
สองเท้าต่างสมอใหญ่
อชฌาสัยเป็นเสปียง
ถือท้ายเรือไว้ให้เที่ยง
ดัดแล่นเสียงข้ามคองคา
ส่องดูแถวแนวหินผา
เป็นลำดำฟิงดูลม
จะทำลายให้เรือจม
ยิงระดมให้จมไป
คือวิชาอันพิสมัย
อย่าได้คร้านการวิชา*

ของเก่า

* บทอาขยานบทหลัก

เสียงท่อบทอาชยานั้นก้องกังวาน ไพเราะ มีจังหวะและท่วงทำนอง น่าฟัง ซาลีรู้สึกเคลิบเคลิ้มไปกับเสียงนั้น เหมือนว่าเขากำลังนั่งอยู่บนเรือที่กำลังแล่นไปกลางท้องทะเลจริงๆ

เด็กชายคิดตามถ้อยคำในบทร้อยกรอง ผู้แต่งเปรียบเทียบการเรียนรู้วิชาว่า เหมือนกับการออกไปหาสินค้ามีค่าที่อยู่ในแดนไกล ต้องใช้ความพยายามอย่างมาก เพื่อจะได้สินค้าเหล่านั้นมา

ผู้แต่งยังเปรียบอีกว่าร่างกายของเราเป็นเหมือนเรือสำเภาลำใหญ่ที่มีส่วนต่างๆ ของร่างกาย เหมือนส่วนประกอบของเรือ และทำให้เรือลำนั้นแล่นไปในท้องทะเลอันกว้างใหญ่ได้

ซีเกียจคือปลาร้าย
เอาใจเป็นปีนคม

จะทำลายให้เรือจม
ยิ่งระดมให้จมไป

นึกถึงบทร้อยกรองท่อนนี้ ซาลีก็ยิ้มอย่างเขินๆ เมื่อหันไปมองในจอคอมพิวเตอร์อีกที ก็เห็นผมแกละยื่นหน้าทะเล้นยิ้มให้ก่อนแล้ว

“กำลังคิดอะไรอยู่หรือจ๊ะ ซาลี” ผมแกละถาม

“ไม่บอก” ซาลีตอบ

“ถึงเธอไม่บอก แต่ฉันก็รู้แหละว่าเธอกำลังคิดอะไรอยู่”

“ฉันคิดอะไรหรือ” ซาลีถามย้อนกลับไปบ้าง

“ไม่บอก” ผมแกละพูด ก่อนจะหายกลับไปสู่โลกวรรณคดีของเขาอีกครั้ง...

อธิบายเพิ่ม เต็มความรู้

๑. บทร้อยกรอง **วิชาเหมือนสินค้า** แต่งด้วยกาพย์ยานี ๑๑ เคยเป็นแบบเรียนภาษาไทยในอดีต การอ่านบทร้อยกรองนั้น ต้องอ่านถูกทำนองและจังหวะ ทั้งต้องพิจารณาความหมายของบทร้อยกรอง จึงจะได้ประโยชน์เข้าถึงความงามและคุณค่าของบทร้อยกรอง

๒. บทร้อยกรอง **วิชาเหมือนสินค้า** มีความดีเด่นหลายประการ

๑) ชี้ให้เห็นความสำคัญของการศึกษาเล่าเรียน หรือ “การเรียนวิชา” ว่าเป็นเหมือนการแสวงหาสินค้าที่อยู่แดนไกล ต้องยากลำบาก และใช้ความพยายามในการเดินทางไปเพื่อให้ได้สินค้า เปรียบเทียบส่วนต่างๆ ในร่างกายของเราเหมือนกับส่วนต่างๆ ของเรือ ตัวอย่าง

จงตั้งเอากายเจ้า	เป็นลำเภอนโสภา
ความเพียรเป็นโยธา	แขนซ้ายขวาเป็นเสาใบ

๒) ใช้คำเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งให้เป็นเหมือนกับสิ่งหนึ่ง เพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพและเข้าใจชัดขึ้น ตัวอย่าง

สติเป็นหางเสือ	ถือท้ายเรือไว้ให้เที่ยง
ถือไว้อย่าให้เอียง	ตัดแล่นเลียงข้ามคงคา
ปัญญาเป็นกลองแก้ว	ส่องดูแถวแนวหินผา
เจ้าจงเอาหูดตา	เป็นล้าดำฟังกูลม
ชี้เกียดคือปลาร้าย	จะทำลายให้เรือจม
เอาใจเป็นปืนคม	ยิงระดมให้จมไป

๓) การเปรียบเทียบที่ให้ข้อคิดในบทร้อยกรอง **วิชาเหมือน
สินค้า** เช่น เปรียบชีวิตเป็นเรือ เปรียบสติเป็นหางเสือ เป็นการเปรียบเทียบ
ที่มีมาช้านานและนิยมกันอย่างแพร่หลาย เพราะสัมพันธ์กับวิถีชีวิตไทย
และหลักธรรมคำสอน จึงทำให้เข้าใจง่ายและนึกเห็นภาพได้ทันที ดังตัวอย่าง
บทดอกสร้อยบทนี้

หางเสือ

หางเอ๋ยหางเสือ	มีประจำท้ายเรือถือให้เที่ยง
ขาดหางเสืออาจทำลำเรือเอียง	ดูเหมือนเอียงอย่างเทียบเปรียบใจคน
ขาดสติมิได้ใจจะเขว	พาชีวิตร่อนเร่ระเหระหน
มีสติช่วยได้ไม่อัปจน	จะพาพ้นภัยพิบัติสวัสดิ์เอย

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, **ศึกษาภาษิตและร้อยกรอง**, ๒๕๓๔.)

ขวนคิด ขวนคฺย

๑. พิจารณาว่า การเปรียบเทียบในบทร้อยกรอง **วิชาเหมือนสินค้า**
เหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด
๒. หากเราไม่เปรียบ **“วิชาเหมือนสินค้า”** เราจะเปรียบเทียบการ
เรียนวิชากับสิ่งใดได้อีกบ้าง ลองคิดและพูดเปรียบเทียบให้เพื่อนๆ ฟัง
๓. หาคำหรือกลุ่มคำที่แสดงให้เห็นถึงส่วนประกอบของเรือสำเภา
ในเรื่องนี้ และค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับเรือสำเภามาแลกเปลี่ยนกับเพื่อน
๔. รวบรวมโวหารเปรียบเทียบจากหนังสือ เพลง หรือการสนทนากัน
ในชีวิตประจำวัน และจัดทำเป็นสมุด

กิจกรรมที่ควรทำ

๑. พิจารณาลักษณะบังคับของกาพย์ยานี ๑๑
อ่านบทร้อยกรอง กาพย์ยานี ๑๑ เพื่อเรียนรู้ลักษณะบังคับ

การแต่งกาพย์ยานี
เด็กน้อยจงจดจำ
วรรคหน้าห้าคำสรร
สัมผัสนอกในคล้อง

สิบเอ็ดนี้บ่งบอกคำ
เรียบเรียงร่ำตามครรลอง
วรรคหลังนั้นหกคำกรอง
ไพเราะพจน์บทกวี

๒. ฝึกนำไปใช้

๑) ได้เรียนรู้เกี่ยวกับกาพย์ยานี ๑๑ จากบท **วิชาเหมือน**
สินค้า แล้ว จะสังเกตเห็นว่า สาระที่ดีย่อมาจากใจความที่ดี ใจความที่ดี
ย่อมาจากกรรฐจักเลือกใช้คำและโวหาร ในบทนี้ส่วนใหญ่แต่งเป็นอุปมา-
โวหาร

ให้นักเรียนช่วยกันแต่งกาพย์ยานี ๒ บท โดยใช้คำจากที่ให้
ต่อไปนี้ อาจใช้ทุกคำ หรือเลือกใช้บางคำก็ได้ พยายามแต่งให้มีสาระที่ดี

ความดี	เรือน้อย	ตะวัน	สายน้ำ
พากฟ้า	ฝัน	สดใส	นักเรียน
เส้นชัย	มุงมัน	เมตตา	น้ำใจ
วรรณคดี	ชื่นชอบ	คลื่นลม	